

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Стефан Христов Петранов
Професионално направление 3.8. Икономика
СУ „Св. Климент Охридски“

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ по ПН 3.8. Икономика (Микроикономика, макроикономика и международна икономика на български и френски език) в СУ „Св. Климент Охридски“

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра Икономика в Стопанския факултет на СУ и обявен в ДВ, бр. 30 от 15.04.2022 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед РД 38-272/06.06.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Информация за кандидатите в конкурса

В конкурса участва единствен кандидат - доц. д-р Ваня Петрова Иванова. За конкурса тя е представила комплект от материали, включващ следните документи:

- Автобиография
- Диплома за висше образование и приложението към нея
- Диплома за образователна и научна степен „доктор
- Документ за научно звание или академична длъжност
- Удостоверение за трудов стаж по специалността
- Документи, доказващи изпълнението на изискванията по чл. 115, ал. 1, т. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ (служебни бележки и удостоверения от работодател, ръководител на проект, финансираща организация или възложител на

проект, референции и отзиви, награди и други подходящи доказателства по преценка на кандидата)

- Медицинско свидетелство, удостоверяващо психичното и физическото здраве – оригинал
- Свидетелство за съдимост, удостоверяващо липсата на наложено наказание „лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност” – оригинал
- Списък на публикации, изобретения и други научно-приложни резултати:
  - а/ списък на всички публикации
  - б/ списък на публикациите, представени за участие в конкурса
- Справка по образец за изпълнение на минималните национални изисквания за съответната научна област и допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“, към която се прилагат необходимите доказателства и декларация по образец (в случаите на чл. 115, ал. 1, т. 5 а) и б))
- Справка за цитиранията с пълно библиографско описание на цитираните и цитиращите публикации
- Справка за оригиналните научни приноси, към които се прилагат съответните доказателства
- Справка за показателите по чл. 122, ал. 2 с подходящи доказателства (с опис и приложения)
- Научни трудове, представени за участие в конкурса
- Резюмета на рецензираните публикации на български и на един от езиците, които традиционно се ползват в съответната научна област (в един документ)
- Копие от обявата в Държавен вестник

Ваня Иванова е понастоящем доцент в Катедра Икономикс на УНСС, където води лекционни курсове по Основи на икономическата теория, Микроикономика, Макроикономика, Световна икономика, Приложна международна икономика, Икономика на ЕС в бакалавърска, магистърска и дистанционна форма на обучение. Освен това има преподавателски опит в Международния банков институт, в Пловдивския университет „Паисий

Хилендарски“, в Бургаския свободен университет. Също така е хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“.

Доц. Иванова има докторска степен с дисертация на тема “Същност и особености на изграждането на европейския монетарен съюз“, защитена в УНСС. Тя е магистър по европейски науки от Магистърската програма „Европейска икономическа интеграция“ в Европейски университетски център в Университет Нанси II, Франция. Бакалавърската ѝ степен е от УНСС.

Освен богатия преподавателски опит, доцент Иванова има специализации в авторитетни университети в Швейцария, Италия, Франция, Русия и други страни, както и редица участия в изследователски и образователни проекти.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Доц. Иванова участва в конкурса с внушителна академична продукция. Списъкът, представен за конкурса, включва следните нейни публикации като автор или съавтор – 2 монографии, 6 студии, 9 статии, 5 глави от книги, 10 доклада, 4 учебника и 4 учебни помагала. Публикациите са на три езика – български, английски и френски и са издадени от авторитетни академични издателства и периодични списания. Те са представени в документацията за конкурса.

Освен това, в документацията за конкурса са представени доказателства за показателите по чл. 122, ал. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Те включват служебни бележки за участие в международни, национални и университетски проекти – 6 броя, служебна бележка за научно ръководство на докторанти, служебна бележка за учебна натовареност – лекции в бакалавърска и магистърска степен на български език, служебни бележки за учебна натовареност – лекции в бакалавърска и магистърска степен на френски език – 3 броя.

Въз основа на горните публикации, както и на другите документи, представени за конкурса, и според актуалните наукометрични индикатори доц. Иванова има 1430.6 точки. По този начин тя отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б от Закона за развитие на академичния

състав в Република България (ЗРАСРБ) и на допълнителните изисквания, според чл. 115 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Това е отразено и в Протокол 1/22.06.2022 г. от първото заседание на Научното жури.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

От информацията в Раздел 2 се вижда, че доц. Иванова има богат преподавателски опит в различни висши учебни заведения, включително и като хоноруван преподавател в СУ. Научната специалност и преподаваните от нея дисциплини кореспондират напълно с областта на конкурса. Също така, магистърската степен от университета Нанси II и владенето на френски език отговарят на езиковата специфика на конкурса. Това ми дава основание да считам, че тя има необходимата академична компетентност и подготовка за заемане на академичната длъжност „професор“.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Научната дейност на доц. Иванова определено прави много добро впечатление. Публикациите ѝ са посветени на едни най-актуалните проблеми на българската икономика. Използваната методология е адекватна и отговаря на възприетите научни стандарти, библиографията е съвременна и богата.

Като цяло научните публикации, с които доц. Иванова участва в конкурса, могат да се групират в три направления. Първите две от тях – „устойчиво развитие“ и „проблеми на банковия сектор“ са областите, където са фокусирани научните ѝ изследвания, а публикуваните учебници и учебни помагала са в направление „световна икономика“.

Повечето от научните публикации са в областта на устойчивото развитие. Актуалността на тази област е без всякакво съмнение – тя е от екзистенциална важност за икономическото развитие и в международен и в национален аспект. Тук са и двете монографии на авторката (№ 1, 2)¹, които синтезират голяма част от изследваните в тази област проблеми. В първата монография – „Кръговата икономика – между необходимото и възможното“,

---

¹ Номерацията е от представения списък с публикации за участие в конкурса.

доц. Иванова е самостоятелен автор. Това е първата по рода си в България монография, която толкова подробно и изчерпателно разглежда проблематиката на кръговата икономика. Заслуга на автора е осмислянето и излагането на обширен материал за проблемите на ефективното използване на ограничените ресурси в единна логическа рамка. Въз основа възприетите индикатори за кръговост в монографията е направен анализ на състоянието и тенденциите в развитието на българската икономика, идентифицирани са проблемите на желаната трансформация и са предложени мерки и препоръки за стимулиране на прехода към модел на кръгова икономика, разкриване на нови работни места и доходи, които да се превърнат в двигател на екологосъобразен икономически растеж.

Във втората представена монография - "Възможности на „зелената икономика“ в България и формиране на модел на социално-екологично развитие" доц. Иванова е съавтор. В това изследване се анализира необходимостта и потенциала за развитие на зелена икономика в България. В първата му част се обосновава от макроикономическа гледна точка в дългосрочен план необходимостта от нов тип икономически растеж и необходимите характеристиките на нов социалноекологичен модел на икономическо развитие, който да е съобразен с новите реалности на ХХІ век. Във втората част на монографията се изследва потенциала на различни отрасли от българската икономика, в които се развива или има възможност да се развива зелена икономика.

Както е подчертано по-горе, голямата част от публикациите на доц. Иванова е в областта на устойчивото развитие. В различни нейни студии (№ 3, 4, 5, 6, 7), статии (№ 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16), глави от монографии (17, 19, 20, 21) и доклади от научни конференции (23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32) са изследвани практически всички аспекти на устойчивото развитие. Анализирани са много широк кръг от въпроси, включващ целия спектър на участници в икономическата система - от правителството, през фирмите, до висшето образование. Разгледани са проблемите на екологичната фискална политика, на корпоративната социална отговорност, на необходимостта от „зелена“ трансформация и създаване на „зелени“ работни места, както и на необходимите реформи във висшето образование в ЕС с цел реализиране на „зелената“ трансформация.

По-малко публикации са представени във втората област – проблемите на банковия сектор. Но това не ги прави по-малоценни. В тази област са представени една студия (№ 8), една глава от колективна монография (№ 18) и един доклад от научна конференция, публикуван в редактиран сборник (№ 22). В тях са анализирани конвергентните ефекти в българския банков сектор, както и се аргументира необходимостта България да бъде член на Банковия съюз.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В публикациите на доц. Иванова има редица научно-теоретични и научно-приложни приноси. Повечето от тях естествено са в областта на устойчивото развитие, предвид генералната насоченост на нейната изследователска дейност именно към тази проблематика. От научно-теоретичните приноси бих подчертал следните:

- Задълбоченото аргументиране на необходимостта от нов модел на развитие в България, базиран върху екологичната трансформация, ресурсната ефективност и устойчивото развитие;
- Обосноваването на прехода към кръгова икономика на микро ниво, като фирмена стратегия за генериране на висока добавена стойност, конкурентни предимства и позитивни външни ефекти;
- Извършеният в сравнителен план, спрямо другите страни-членки на ЕС, многоаспектен и цялостен анализ на концепцията за кръгова икономика по цялата верига на стойността – добив или внос на ресурс, производствено потребление, потребление на крайна продукция, рециклиране и повторно потребление.

От научно-приложните приноси бих отличил следните:

- Предложеният комплекс от макроикономически мерки, насочени към подобряване на политиката за насърчаване на развитието на зелена икономика в България, както и аргументирането и изясняването на ролята на държавата в този процес;
- Апаратът за анализ на съответствието на достигнатото в България състояние на преход към кръгова икономика и по този начин очертаването на „тесните“ места, изискващи конкретни мерки;

- Предложената система от индикатори за измерване на макроикономическите ефекти от зелената икономика;
- Анализът на влиянието на задълбочаващата се интеграция в ЕС и по-конкретно по отношение на Банковия съюз. Очертаването на потенциалните конфликти, свързани с процеса на присъединяване и участие на България в Банковия съюз, както и анализът на ползите и разходите от такова присъединяване за българската банкова система.

Трябва да се отчетат и учебно-методическите приноси в учебните публикации на доц. Иванова. Предвид естеството на конкурса, те също следва да бъдат отбелязани и тук бих подчертал пълния набор от учебни пособия по дисциплината „Световна икономика“.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към представените материали или по-общо към кандидатурата на доц. Иванова. Позволявам си само да препоръчам да продължи и занапред да изследва така задълбочено въпросите на устойчивото развитие, още повече, че настоящата обстановка на затруднено снабдяване с енергийни и продоволствени ресурси очевидно поставя нови предизвикателства пред структурирането на икономическата система.

8. Заключение

На базата на изтъкнатите по-горе аргументи, като обобщение, считам че преподавателският опит на доц. Иванова, както и научните приноси, съдържащи се в нейните публикации, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали за конкурса напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Всичко това ми дава основание да изразя моята *положителна оценка* за нейната кандидатура и препоръчвам на членовете на Научното жури да предложат на Факултетния съвет на Стопанския факултет на СУ “Св. Климент Охридски” да избере доц.

д-р Ваня Петрова Иванова за заемането на академичната длъжност „професор”.

09.08.2022, София

Подпис:

(проф. д-р С. Петранов)